

set på Twitter

"Norge har lige besluttet at hæve antallet af kvoteflygtninge til 3000 næste år. Bare vi kunne lade os inspirere af en lille smule."

ANDERS LADEKARL, GENERALSEKRETÆR, DANSK RØDE KORS

teologisk tanke

"Mennesket lever i midten af Guds magt."

For før mennesket blev dannet, var Gud, og når mennesket igen har afsluttet sin legemlige tilværelse, vil Gud i sin kraft og herlighed."

HILDEGARD AF BINGEN (1098-1179), TYSK MYSTIKER

globalt | Den afghanske konflikt og udsigterne til en politisk løsning

AF AMIN SAIKAL
debat@k.dk

I TAKT MED, at volden og blodsudgydelserne fortsætter med uformindsket styrke i Afghanistan, vokser behovet for en gennemførlig politisk løsning på den langvarige konflikt sig større dag for dag. De afghanske og amerikanske regeringer har optræppet deres bestræbelser på at opnå netop dette. Men udsigten til stabilitet og sikkerhed i det krigshærgede land synes at være længere væk end nogensinde, siden det amerikansk-ledede angreb væltede det middelalderlige islamiske Taleban-styre for 17 år siden.

Indtil videre har to vigtige, uløste faktorer modarbejdet en politisk løsning. Den ene er, at det pakistansk-støttede Taleban og deres allierede styrkes gradvist. De er derfor i stand til at fastholde deres krav om, at udenlandske tropper skal forlade landet, og at Afghanistan skal udråbes til et islamisk emirat, præcis som da grupperingerne sad på magten i årene 1996-2001. Den anden er, at Afghanistan-konflikten nu er viklet sammen med regionale rivaliseringer og stridigheder.

TALEBAN ER UDMÆRKET KLAR OVER svaghederne i den afghanske regering og dens manglende evne til at opfylde deres grundlæggende krav. Præsident Ashraf Ghani regering er gennemsynet af interne magtspil, etniske rivaliseringer og bagholdsangreb, en voksende korruption og overtrædelser på alle niveauer. Regeringens kontrol over landet er meget begrænset. I de forgangne fire år, siden tilbagetrækningen af størstedelen af de amerikanske tropper og deres allierede både fra og uden for Nato, har Taleban udvidet deres territoriale kontrol. Ifølge en rapport fra den amerikanske regerings særlige generalinspektør for Afghanistan's genopbygning havde Taleban i november 2017 kontrollen over 13 procent af de 407 distrikter svarende til omkring 700.000 mennesker i Afghanistan, men disse tal er steget kraftigt siden da. I februar 2018 rapporterede BBC, at militsen var en trussel for omkring 70 procent af Afghanistan, hvilket virker til at være blevet bekræftet af udviklingen siden.

Taleban var i stand til at indtage Ghazni, en stor by syd for Kabul, og blokere Kabul-Kandahar-motorvejen i næsten en uge i midten af august. Taleban blev til sidst fordrevet af de afghanske sikkerhedsstyrker, der fik hjælp af amerikanske luftstøtte, men det skete på bekostning af hundreder af civile liv og betydelige ødelæggelser i byen. Taleban har dog sidenhen, sammen med den rivaliserende ekstremistiske gruppe Islamisk Stat (IS),

► "Regeringens kontrol over Afghanistan er meget begrænset. I de forgangne fire år, siden tilbagetrækningen af størstedelen af de amerikanske tropper og deres allierede både fra og uden for Nato, har Taleban udvidet deres territoriale kontrol," skriver professor Amin Saikal. – Foto: AP/Ritzau Scanpix.

► Den amerikansk-ledede indblanding, som har varet alt for længe og har nået et udmattelsespunkt, bør være dybt fokuseret på en forbedret regeringsførelse.

der har opereret i Afghanistan under navnet IS-K (Khorasan) siden 2016, udført flere blodige angreb og vundet flere territoriale kampe på tværs af Afghanistan. De nordlige og østlige provinser har været mest ramt af disse operationer, mens sikkerheden i Kabul også er ved at være komplet nedslidt. Ifølge en FN-rapport har Afghanistan alene i første halvdel af 2018 haft 1600 civile dødsfald, og dertil kommer de mange hundreder, der er blevet såret.

Samtidig har de afghanske sikkerhedsstyrker (ASF) lidt uoverkommelige tab, og alt for mange deserterer. Deres evne til at forhindre Taleban og IS-K krigerne i at tage kontrollen over mange provinshovedbyer kan til dels tilskrives støtten fra USA's luftvåben samt amerikanske og andre specialstyrker. Præsident Ghani har indrømmet, at uden en sådan støtte ville hans regering ikke overleve mere end seks måneder, og erfarne jagttagere ville ikke engang give den så længe.

Derfor er Ghani regering – som helt uholdt er blevet etnisk opdelt, hvilket nogle analytikere har hævdet at være til fordel for præsidentens egen etniske gruppe i Afghanistans sociale mosaik – ikke i en stærk nok position til at kunne forhandle effektivt med Taleban. I tilfælde af en ny magtvedtagelse som led i en politisk løsning vil Taleban sandsynligvis sejre, og IS-K kan meget vel få den nødvendige plads til at fortsætte sit virke.

Den anden dimension af konflikten i Afghanistan er, at den manglende nationale politiske konsensus og samhørighed bliver forstærket af et lignende problem på både regionalt og internationalt plan. Afghanistan er blevet en zone for rivaliseringer mellem Pakistan, Iran og USA samt Rusland og USA. De modstridende interesser mellem disse aktører udspiller sig i landet på måder, der forhindrer dem i at finde det nødvendige fælles fodslag til at støtte et stabilt Afghanistan.

PRÆSIDENT DONALD TRUMPS politiske tilgang til den afghanske situation har ikke båret frugt. Han har vendt ryggen til sin forgængers, Barack Obamas, strategi om opråbsbekæmpelse og er i stedet vendt tilbage til ren terrorbekæmpelse, som blev indført under George W. Bush. Den centrale linje i hans tilgang er vigtigheden af at "dræbe terroristerne", uanset hvordan Afghanistan bliver styret, eller hvem der styrer landet. Han har også forsøgt at få Indien til at udvide sit engagement i Afghanistan for at neutralisere Pakistans støtte til Taleban og har samtidig udråbt Iran til den største trussel i regionen.

Afghanistan har hårdt brug for god regeringsførelse og for at komme ud af regionens stridigheder og konflikter. En stigning i Indiens aktiviteter i Afghanistan vil kun ansprore Pakistan til at fast-

holde sin støtte til Taleban og de tilknyttede grupper for at sikre sig indflydelse på udformningen af Afghanistans fremtid til fordel for Islamabad. Ligeledes efterlader Washingtons fjendtligheder mod Iran ikke Teheran med andre valg end at gøre landet kan, for at gøre livet svært for USA i Afghanistan. Dette har involveret et tæt samarbejde med Rusland, hvis forbindelse til USA nu også har nået et lavpunkt.

En løsning på Afghanistan-konflikten skal således findes både på nationalt og regionalt plan. De to er ueløseligt forbundet. Den amerikansk-ledede indblanding, som har varet alt for længe og har nået et udmattelsespunkt, bør være dybt fokuseret på en forbedret regeringsførelse og en bearbejdning af det spændte forhold til Pakistan, Iran og Rusland. Det er det eneste, der kan føre til en levedygtig politisk løsning på den afghanske konflikt. I betragtning af den nuværende situation er det dog ikke sikkert, at en løsning kommer tids nok for den lidende befolkning i Afghanistan, hvor flertallet fortsætter med at leve i fattigdom og usikkerhed på trods af, at USA og dets allierede har investeret både blod og penge i landet.

Amin Saikal er professor i statskundskab ved Australian National University, gæsteprofessor ved Forsvarskademet og forfatter til den kommende bog "Iran Rising: The Survival and Future of the Islamic Republic".

ordet
Ét legeme

AF LARS MANDRUP
ordet@k.dk

"Øjet kan ikke sige til hånden: 'Jeg har ikke brug for dig', eller hovedet til fødderne: 'Jeg har ikke brug for jer'. Tværtimod, de lever på legemet, som synes at være de svageste, netop de er nødvendige."

1. Kor. 12, 21

DET ER EN FANTASTISK oplevelse at være vidne til, hvordan et lille barn allerede som spæd opdaget først sin hånd og lidt efter lidt også sine fødder og ser, hvad de kan sammen. Et menneskelegeme er en forunderlig indretning, som kun Vorherre selv kan have fundet på. Hver eneste del af kroppen har opgaver. Foden er den legemsdel på kroppen, der rummer de fleste knogler. De skal alle fungere sammen for at kunne tjene det formål, en fod har. Men selv den komplicerede konstruktion, som en fod er, kan ikke alene udrette noget, hvis ikke den samarbejder med kroppen, hviss andre dele.

Billedet af menneskelegemet er et ofte brugt billede i Det Nye Testamente og er en enestående illustration af kirken. Det illustrerer på én gang mangfoldigheden i kirkens fællesskab og på samme tid nødvendigheden af et samspil mellem legemets forskellige lemmer. Lemmernes forskellighed kan også indbyde til konkurrence de enkelte lemmer imellem. Men samtidig ligger der i forskelligheden, at alle lemmer alligevel er indbyrdes afhængige af hinanden.

Som det ofte er med billeder, sprænger fortolkningen selve billedets ramme. Det er også tilfældet ved billedet af legemet og dets lemmer. Kirken rummer mange forskellige mennesker.

Nogle er synlige og bliver betydningsfulde i kirkens liv. De fleste er ganske almindelige mennesker, som udfører deres plads efter de evner, som de har. Nogle hører til dem, som undertiden kaldes "de svage" og har brug for kirkens hjælp og omsorg for at klare deres liv. Men alle hører de med til legemet. I evangelierne kan ingen være i tvivl om, at de, vi kalder små og svage, var dem, som Jesus oftest færdedes blandt. Ikke sjældent var det hos dem, at evangeliet kom lysende klart til udtryk hos børnene, som blev bragt til ham, hos den kvinde, der salvede Jesu fødder, hos den fattige enke, som gav sin sidste mønt i tempelblokken.

Alle hører de med til legemet. De lemmer, som synes at være de svageste, er netop nødvendige. Dette er i virkeligheden evangeliets revolutionerende budskab.

"Just for de små er langangsstien lavet."

Lars Mandrup er pastor emeritus og tidligere formand for Danmission.

kronik | At fjerne gammeltestamentlige tekster fra kristen gudstjeneste er at kappe de historiske bånd. Bedre bliver det ikke af, at synspunktet hviler på misforståelser. Kristendom er det i al fald ikke, skriver professor Anders Klostergaard Petersen

Misforstået opgør med Det Gamle Testamente

KRISTELIGT DAGBLADS KRONIK 10. OKTOBER 2018

AF ANDERS KLOSTERGAARD PETERSEN

Professor i religionsvidenskab ved Aarhus Universitet

PROFESSOR EMERITUS i Det Nye Testamente ved Københavns Universitet Mogens Müller er sædvanligvis en forstandig mand. I en kronik her i avisen den 1. oktober slår han til lyd for, at Det Gamle Testamente ikke hører hjemme i gudstjenestens læsninger.

Jeg er uenig. Men hvad der under mig mest, er Müllers argumentation, der unægteligt ligner biblicisme og tekstfundamentalisme. Hans grundlæggende pointe er, at de gammeltestamentlige tekster – alle deres fortællermæssige og poetiske kvaliteter fortlæst – læst på egne vilkår ikke er kristendom, men jødedom. Deres brug i kristen gudstjeneste spejler kulturimperialisme. De anvendes liturgisk som et religionshistorisk relik, som evangelie- og episteltekst korrigerer og placerer i en fjern fortid.

Dermed gør man også nutidens jøder uret ved at gøre deres hellige skrifter og rituelt iscenesætte dem som et lykkeligt overstået kapitel. Det var dengang, men godt for Jesus, Paulus og de øvrige reformatorer, at de banede vej for en forståelse, der endegyldigt placerede gammeltestamentlige tekster som just gamle, bedagede og overståede og dermed for kristendom som en helt ny religion. Forståelsen illustreres med Salme 137: "Ved Babylons floder sad vi og græd, når vi tænkte på Zion." Vel kan man istemme salmistens længsel efter det tabte land, men – pointerer Müller – at lægge stemme til hans hævvnønske er det vel næppe. Müller formulerer det bombastisk:

► Når man i en kristen gudstjeneste læser gammeltestamentlige tekster, filtreres de gennem et nytestamentligt filter.

"Kristendom bliver det aldrig." Synspunktet skærpes i en afsluttende punchline: "Så lige så selvfølgelig Det Gamle Testamente hører med til den kristne bibel, lige så lidt hører en gammeltestamentlig tekststrække hjemme i en kristen gudstjeneste."

ALT DETTE GIVER MÅSKE MENING, men der er betydelige mangler i argumentationen. Lad os begynde i forne tider. I en fjern fortid kravlede nogle fiskedyr op på landjorden. De bevarede dele af fiskekroppen og blev til hvirveldyr. Senere blev nogle pattedyr. Vi er hvirveldyr på godt og ondt, som de af os, der plages af rygsmerte, dagligt erindres om. Det ville være mærkeligt at fjerne rygsojlen, men det er Müllers ønske i bestræbelser på at befri gudstjenesten for Det Gamle Testamente.

Vi kunne komme temmelig tættere. Tidlig Kristus-religion blev blandt andet til i et opgør med den tempelreligion, der havde velsignelse, kultisk renhed, ontologisk grundforskul på Gud og menneske og etnisk enklavisme som fundament. Tidlig Kristus-religion fandt en anden niche inden for jødæisk religion. Derfor gjorde den også op med tanken om templet som gudsdyrkelsens omdrejningspunkt. Og så alligevel ikke. For den flyttede templet ind i legemet, så templet ikke længere var den ydre bygning med offerinstitution som fokuspunkt: "Ved I ikke, at I er Guds tempel, og at Guds ånd bor i jer?" (Første Korintherbrev, kapitel 3, vers 16).

I stedet blev menighed og Kristus-tilhængerne selv til det nye tempel.

Tilsvarende forskød offerkulen sig til noget mere radikalt. Hverken ged eller afgrødeoffer kunne stille Gud tilfreds. Kun det hele menneske, som i et dagligt træningsprogram måtte ofre sig i ligedannelse med Kristus som mål: "Så formaner jeg jer, brødre, ved Guds barmhertighed, til at bringe jeres legemer som et levende og helligt offer, der er Gud til behag" (Romerbrevet, kapitel 12, vers 1). Tempelbygningen forsvandt og erstattedes af forsamlingshuset. Og dog indtraf noget mærkeligt, som enhver kan forvisse sig om i danske kirker. Alter og tempelarkitektur vendte tilbage. Skulle man med Müller sige: "Kristendom er det ikke", og kaste sig ud i billedstør og tempelødelæggelse? Nej. Som med rygsojlen må vi ikke alene leve med vor fjern fortid, men fortiden giver faktisk fuldgod mening i nutiden.

OG SÅ KOMMER JEG TIL de to grundlæggende problemer i Müllers argumentation. Jødedom i dag er lige så lidt som tidlig Kristus-religion en fortsættelse af fortidig israelitisk religion. Det lyder sært og virker måske kontrainuitivt, men der er mening i galskaben. Både jødedom og kristendom er sene religioner. De blev til i løbet af det 4. århundrede og de følgende århundreder. Jødedom som resultat af rabbinernes arbejde med at tolke den jødiske bibel. Det skete særligt i kommentarværker som eksklusiv nøgle til forståelsen af den jødiske bibel: i Mishna, Tosefta (det 3. århundrede) og Agur (Yerushalmi fra det 5. århundredes slutning) og den babyloniske (Bavli fra cirka

600). Kristendom som videreudvikling af tidlig Kristus-religion, der i samme periode, hvor jødedom blev til det, vi i dag forstår ved fænomenet, fremstod som en i forhold til jødedom uafhængig og selvstændig religion.

Mogens Müller betegner derfor fejlagtigt og anagnostisk israelitisk religion som jødedom. Det har den aldrig været, lige så lidt som kristendom er det. Hvad vi finder i den jødiske bibel/Det Gamle Testamente, er andre religionsformer. De tidligste er israelitisk religion og de seneste som for eksempel Daniels Bog jødæisk religion. Hvad vi i dag kalder jødedom, har hverken mere eller mindre at gøre med disse religioner end kristendom. Ser man bort fra samaritansk religion, som også fortsat eksisterer og hører hjemme i samme religionshistoriske kontekst, blev jødedom og kristendom til de arter, som overlevede kampene i jødæisk religion mellem en lang række forskellige bevægelser. Som det gælder for biologisk evolution, var nogle arter ikke i stand til løbende at tilpasse sig. De blev udkonkurreret af andre, fordi de af forskellige grunde var mindre livsduelige. Til sidst fremstod jødedom og kristendom som de to primære religioner, der kom ud af israelitisk og jødæisk religion.

Når opfattelsen er kompleks, og forståelsen strider mod vanetænkning, skyldes det, at vi almindeligvis tænker, at når jøder anvender den jødiske bibel som helligskrift, må denne kanoniske tekstsamling være identisk med jødedom. Men det er og bliver en kortslutning, som også Müller gør sig skyldig i.

Det hænger sammen med det andet punkt, hvor Müller går helt galt i byen. Tekster er ikke statiske med en fast betydning. De skifter betydning med de tolkningsfællesskaber, som anvender dem. Derfor kan samaritane, jøder og kristne få vidt forskellige ting ud af Babylons eller de første fem mosebøger. Derfor kan reformerte, evangelisk-lutherske, katolske, ortodokse og orientalsk ortodokse få vidt forskellige ting ud af Det Nye Testamente. Müllers tekstforståelse er sært etnisk og ahistorisk. Jerusalem er eksempelvis betydning, når man livet igennem har sunget salmer og læst bibeltekster, hvor Jerusalem omtales til en himmelsk Jerusalem. "Ved Babylons floder sad vi og græd, når vi tænkte på Zion." Det himmelske eller jordiske Zion? Hvilket Babylon? Byen eller verden?

Når man i en kristen gudstjeneste læser gammeltestamentlige tekster, filtreres de gennem et nytestamentligt filter og vel i endnu højere grad gennem billedkunstens og salmebogens perspektiv. Fra kristen gammeltestamentlige tekster til en kristen gudstjeneste er at kappe de historiske bånd, at fjerne rygsojlen og forkøble legemet. Det er at følge Markion, som i 140 ønskede Kristus-religionen fri for Det Gamle Testamente. Ikke alene skulle det væk, men tilbage blev blot en stærkt redigeret udgave af Lukasevangeliet og Paulus. Det er åndelig armod: for historisk vankundigt, for teologisk pauvert og for kyrkelsesmæssigt fattigt. Bedre bliver det ikke af, at synspunktet hviler på eklatante misforståelser. Kristendom er det i al fald ikke.